

Leopold Slaninka SJ

TRI KROKY DO NEBA

alebo Ako sa pripraviť na smrť?

TRI KROKY DO NEBA

alebo

Ako sa pripraviť na smrť?

Leopold Slaninka SJ

Pri príležitosti 50 rokov môjho života

s pocitom úprimnej vďačnosti

venujem všetkým svojim priateľom.

Obsah

TRI KROKY DO NEBA	1
ÚVOD	7
ADVENT	9
Advent a eschatologická vízia Teilharda de Chardin	9
Advent a teológia oslobodenia.....	11
Advent a poslanstvo politickej teológie	12
Radosť pápeža Františka.....	14
Čierna a biela mágia	17
Bdejte a majte horiace sviece v rukách.....	19
Čím sú doliny v našich životoch.....	20
Ignaciánske spytovanie svedomia – hlbšia adventná príprava	22
Svätý Otec František a mimoriadny Svätý rok milosrdenstva	26
Kde hľadať zdroje radosti	28
V čase predvianočného ruchu	31
VIANOCE	33
Boh s ľudskou tvárou.....	33
Objaviť moc slova a dar nového života v Kristovi.....	34
Aký môže byť náš dar Ježiškovi?.....	36
Odkryme pointu Vianoc.....	37
Validita našich Vianoc.....	39
NOVÝ ROK.....	42
Len v Bohu sa utíši moja duša	42
Čo je v našom živote najdôležitejšie.....	43
Nádej a strach.....	46
Sila Božieho a ľudského slova.....	47
Na začiatku nového roka prosme o múdrosť	49
SVIATOK SVÄTEJ RODINY.....	51
Tri kľúčové slová: prosím, prepáč a ďakujem.....	51
Úloha otca v rodine	54
ZJAVENIE PÁNA.....	56

Cesta za hviezdou	56
Mudrci sú ľuďmi, ktorí reprezentujú ideál človeka	58
Zjavenie Pána tým, ktorí ho hľadajú s úprimným srdcom.....	59
CEZROČNÉ OBDOBIE.....	61
Január nás vyzýva upriamiť pohľad dopredu	61
Spomni, aby si deň sviatočný svätil	63
Dve vína a dve lásky, krásy a krízy manželstva	65
Ako prekonať zlo	68
Spravodlivosť.....	69
Svetlo a tma.....	71
Hromnice	73
Ste svetlo sveta a soľ zeme.....	74
Prečo chodím v nedeľu do kostola	76
VEĽKÝ PÔST.....	78
Naše možné motívy pre pôst.....	78
Súčasná kríza pôstu	80
Kritérium správnosti pôstu	81
Veľký pôst – po voľbách nabráť druhý dych.....	83
Čo znamená obrátiť sa k Bohu?.....	85
Rozpoznať svoj tieň	88
Pôst a Eucharistia	90
Na prahu Veľkého týždňa	91
VEĽKONOČNÉ TROJDNIE.....	93
Veľký piatok – Tlačovka na Golgote	93
Križ.....	95
Veľkonočná vigília: Život pred smrťou.....	97
Veľkonočná nedeľa – Prekročiť limity	98
VEĽKONOČNÉ OBDOBIE.....	100
Kríza viery	100
Kto verí, bude spasený	102
Viera a dôvera	103
Druhá šanca pre náš život	104
Pokoj Kristov.....	106
Božie milosrdenstvo – nový typ dnešnej svätosti	108

Prečo sú kňazské povolania v hlbkej kríze?	110
Ktoré náboženstvo je pravé?	113
Čo vlastne znamená nasledovať Krista	116
Zmyslom nášho života je prinášať ovocie	118
Kresťanstvo ako priateľstvo s Bohom	120
Svet, do ktorého prišiel Kristus	122
TURÍCE A NAJSVÄTEJŠIA TROJICA	123
Príprava na Turíce	123
Krst v Duchu Svätom	125
Láska ako dar Ducha Svätého	128
Nanebovstúpenia Pána	129
Tajomstvo Najsvätejšej Trojice	130
CEZROČNÉ OBDOBIE	132
Čistota	132
Ktorá reč je najkrajšia?	133
Učil ako ten, čo má moc	135
Nový zákon srdca	136
Sme chrámom	137
Moja prvá homília v Piešťanoch (1999)	139
Čo by napísal Pavol veriacemu spoločenstvu v Častej?	141
Mária Magdaléna – Posolstvo o žene	143
Čo je v kresťanstve dôležitejšie? Činnosť alebo modlitba?	145
Odpúšťanie	146
Bdelosť?	148
Rozličné postoje k Bohu a k životu s Bohom	149
Čo vlastne hľadáme, keď prichádzame na sv. omšu	151
Osobný a národný narcizmus	152
Čo nám prezrádzajú biblické prezývky	154
Nové učenie s mocou	156
Choroba a uzdravenie	158
Napomínanie	160
Divy okolo nás a v nás	161
Túžba ako základ kresťanského povolania	164
Na konci leta	167

Spievať Bohu žalmy a hymny.....	169
Ako pristupovať k Božiemu slovu	170
„Zostúpil k zosnulým a tretieho dňa vstal z mŕtvych“	171
„Nie je dôležitý cieľ, ale cesta...“	173
Drahý brat v Kristovi, Lajoš, oroduj za nás	175
Prijať migrantov = pomôcť islamizácii Európy?	177
Obrana viery a pomoc kresťanov	180
Komu dnes svet stavia sochy?	183
Separovať sa a dotknúť sa, či nechať sa dotknúť	184
Aký je vlastne Boh a k čomu nás pozýva	186
Rob všetko tak.....	187
Hostina ako symbol nášho spoločenstva s Bohom	189
Múdrosť duchovného rozlišovania.....	191
Dynamika prázdneho života	193
Anonymita a otvorenosť.....	195
Jednota ako základný prvok kresťanskej spirituality	196
Koho Ježiš vyháňa z chrámu?	197
„Veď pre mňa žiť je Kristus a zomrieť zisk“	199
Ste živí?.....	200
Imidž	202
Práca a odmena za prácu	204
Pýcha a pokora	205
Stupne duchovného života.....	207
Potreba evanjelizácie pre dnešný svet	210
Ježiš nám dáva vidieť.....	213
Moc a služba.....	215
Zachej, prototyp našej cesty k Ježišovi.....	217
Žiť dôstojne podľa povolania.....	218
Ako mám milovať?.....	219
Pýcha, narcizmus, permisivizmus a pokora	221
Peklo, očistec a posledný súd	223
Koniec sveta.....	225
Pápež František o ekológii	227
Kristus Kráľ – podeliť sa ako kritérium pravosti vzťahu ku Kristovi.....	230

ČLÁNKY A PREDNÁŠKY

50 odtieňov šedej (temnoty).....	232
Životné skúšky a skutočné priateľstvá.....	234
Roztržitosť v modlitbe – problém či príležitosť?	239
Otcovstvo a duchovné otcovstvo	243
Budúcnosť kresťanskej ženy v spoločnej Európe	247
Krotkosť utišuje aj veľké hriechy (Kaz 10, 4)	253
ZÁVER	256

ÚVOD

Stalo sa to 16. októbra 2012. Nečakane som sa ocitol na internom oddelení fakultnej nemocnice v Bratislave, kam ma priviezla záchranka po tom, čo ma lekár na základe akútnej hypertenzie poslal do nemocnice. Pamätám si, že keď som sa prebudil prvé ráno na nemocničnom lôžku, mal som pocit, akoby som sa ocitol v inom svete. Nemohol som pochopiť, prečo som vlastne tu. Ved' doteraz som žil život naplno, akoby bez obmedzení, vo výbornom zdravotnom stave, ktorý mi dovolil behať maratóny. A zrazu som si prvýkrát uvedomil realitu života, totiž, že existuje aj choroba a smrť a že sa to týka aj mňa, aj ja môžem umrieť. Áno, vždy som s tým rátal, ale vždy som tiež cítil, že je to ešte niekde v nedohľadne. Zrazu sa ma to však dotýkalo bytostne, zomrieť som mohol možno aj hneď. Uvedomil som si, že na smrť nie som ešte pripravený, a v hlave sa mi vynorila otázka, ktorá sa stala názvom tejto knihy: *Ako sa pripraviť na smrť?*

Druhýkrát som sa nečakane dostal do nemocnice na Bielu sobotu, 4. apríla 2015. Boli dve hodiny pred veľkonočnou vigíliou. V Dome sv. Gorazda v Bacúrove, kde som pôsobil, som chcel ešte narýchlo preniesť ťažký kufor s knihami. Pamätám si, že som sa na vrchu schodiska pošmykol, a keď so sa dole prebral, ležal som v kaluži krvi. Na hlave som mal desaťcentimetrovú trznú ranu, o ktorej lekár, ktorý ju v zvolenskej nemocnici zašival, žartoval, že vyzerá ako po trňovej korune. Hoci som to prežil bez následkov, uvedomil som si, že keby som sa okamžite po páde neprebral, dnes by som tu už s najväčšou pravdepodobnosťou nebol.

A do tretice – mesiac nato, 11. mája 2015, som nečakane navštívil aj piešťanskú nemocnicu. Záchranka ma ratovala po tom, čo sa mi pri prenášaní „mojich včeličiek“ pretrhla sieťka na ochrannom odevu a do hlavy ma vzápätí bodlo asi dvadsať včiel. Keby vtedy hneď neprišli, ktovie, ako by to všetko dopadlo... No tie tri hodiny, ktoré som strávil v nemocnici v úzkosti, s bolesťou a brnením hlavy, mi naozaj stačili. A zasa som si uvedomil, že človek nie je pánom nad životom a smrťou a nepozná ani dňa, ani hodiny, ale že je tu niekto, kto nad nami stále bdie, kto má aj „všetky vlasy na našej hlave spočítané“ a povoláva nás, aby sme žili novým a plným životom.

Na stránkach tejto knihy preto nechcem hovoriť o smrti. Chcem hovoriť predovšetkým o živote, o tom, čo môj život naozaj naplňa, čo mu dáva zmysel, z čoho mám radosť a čo mi dáva pokoj v srdci. Čo tvorí moje ideály a čo je základom mojej vitality – také tri kroky do neba. Pretože ak tieto okamihy budú prítomné v mojom živote, potom okamih smrti bude ako kulminujúci bod života, ako jeho vyvrcholenie. Preto netreba písať o smrti, ale o živote, ktorý k takémuto kulminujúcemu bodu smeruje, alebo, ako sa ľudovo vraví, „aký život, taká smrť“.

Väčšinu textov v tejto knihe tvoria moje vlastné homílie či publikované články. Niektoré sú však aj príhovory autorov, ktorých posolstvá ma oslovili a vnútorne formovali až do takej miery, že sa stali súčasťou môjho vlastného hodnotového systému, o ktorom je aj celá táto kniha. Patria medzi ne predovšetkým príhovory pátra Milana Bubáka SVD, diecézneho vdp. Mariana Bublinca, františkánskeho brata Bernardína (Tonka) Šmída, vdp. Karola Moravčíka, prvej veľvyslankyne Slovenskej republiky vo Vatikáne pani Dagmar Babčanovej či evanjelického farára z Nového Smokovca Pavla Kušníra. Verím, že pre každého čitateľa, ktorý túži po hodnotnom, zmysluplnom a radosnom živote, sa môžu slová tejto knihy stať bohatou studnicou inšpirácií.

Autor

ADVENT

Advent a eschatologická vízia Teilharda de Chardin

Začína sa advent, obdobie očakávania. Očakávania a príprav na druhý príchod Krista, ktorý príde v sláve na konci vekov. Advent je časom, kedy nás Cirkev viac ako inokedy pozýva zamyslieť sa nad životom po smrti, nad večným životom – eschatológiou, ako teológia nazýva budúci vek v spoločenstve s Kristom. Zamyslime sa nad nimi z pohľadu teologickej koncepcie, ktorú svojho času rozpracoval francúzsky jezuita Teilhard de Chardin, z pohľadu evolúcie a transformácie.

Na všetkých novodobých teologických koncepciách o eschatológii, teda o posmrtnom živote, je zaujímavé, že budúci vek je v nich úzko spätý s aktuálnym vekom a naším životom. Silno akcentujú najmä fakt, že posmrtný život nie je niečo, čo pre nás bude zaujímavé až po smrti, ale že je to skutočnosť, ktorá zasahuje aj náš terajší život. Koncepcia francúzskeho jezuitu Teilharda de Chardin, ktorý žil v prvej polovici 20. storočia (1881 – 1955), je zameraná na evolúciu a transformáciu. Teilhard de Chardin nebol počas svojho života vždy pochopený a nemohol publikovať. Jeho myšlienky výrazne prebehli svoju dobu, po jeho smrti rezonovali na Druhom vatikánskom koncile a sú zahrnuté aj v učení Cirkvi. Ako antropológ, ktorý významne zasiahol do tejto vednej oblasti, sa zaslúžil o priblíženie svetov vedy a viery, medzi ktorými ešte donedávna existovala priepasť. Je tiež zaujímavé, že slovenský jezuita páter Jozef Porubčan sa vraj naučil po francúzsky len preto, aby si mohol myšlienky tohto autora prečítať v origináli. Ten, kto pozná tvorbu Teilharda de Chardin a pátra Porubčana, vie, aké blízke sú si ich pohľady na svet.

A teraz už k samotnej Teilhardovej teologickej vízii, vízii nášho života tu na zemi, ktorý však smeruje k svojmu budúcemu naplneniu. V pohľade na vývoj akceptoval vedeckú teóriu evolúcie (Darwin), ktorá je podľa neho relevantná aj pre eschatológiu, a teda nie je v rozpore s vierou. Evolúcia v kozme mala podľa neho štyri vývojové štádiá: geogenéza (vývoj vesmíru a zeme), biogenéza (vznik života na zemi), neogenéza (príchod človeka, objavenie sa ľudského ducha) a Kristogenéza. A práve posledné vývojové štádium súvisí s prijatím Ježiša Krista do nášho života, a tým aj sily Ducha Svätého, ktorý sa stáva ďalšou hybnou silou potrebnou pre ďalší rozvoj, či už tu na zemi, alebo po smrti, vo večnosti. Tí, čo neprijmú Krista a s ním aj Ducha Svätého, nebudú disponovať novou schopnosťou rozvoja v láske, hlavne po prechode do večného života, a táto neschopnosť bude pre nich peklom.

Pri vývoji človeka sa však podľa Teilharda nepresadilo to, čo je silnejšie, ale to, čo je diferencovanejšie a komplexnejšie. Človek tak nie je iba zoologický typ, ale je osou a vrcholom evolúcie. So vznikom človeka začína pôsobiť nový spoluurčujúci faktor. Hnacou silou vývoja už nie je len diferencujúci sa život, ale spolu s ním pôsobí aktívne na ďalší chod evolúcie aj ľudstvo. Evolúcia vo vesmíre sa tak dostala do posledného štádia, ktoré je charakteristické vzrastaním ľudstva do jednoty, pričom cieľom pohybu celého ľudstva je Bohočlovek Ježiš Kristus. On je tou hlavnou silou, ktorá vedie vývoj zvnútra k čoraz väčšej jednote. Posledný stupeň evolúcie nazýva Teilhard Kristogenéza. Jej cieľom a vyvrcholením je takzvaný bod Omega, respektíve korunovanie inkarnácie, keď sa zbožštené ľudstvo zjednotí s Bohočlovekom Ježišom Kristom. To však bude možné len skrze ďalšiu transformáciu, pretože duch a matéria musia vstúpiť do vzťahu úplnej jednoty a vzájomného prenikania, ktorý im teraz ešte chýba.

Teilhard takto prekonáva dualizmus, ktorý sa do kresťanského myslenia dostal prostredníctvom gréckych filozofických smerov, predovšetkým gnosticizmu, stoicizmu či epikureizmu. Jeho postoj k hmote a svetu je optimistický, čo vyjadril napríklad aj v knihe *Pieseň Vesmíru*, kde uvádza svoj fiktívny dialóg s hmotou, materiou. Tá sa mu prihovára slovami: „Ty si ma potreboval pre svoj vzrast a ja som Ťa čakala, aby si ma posvätil a premenil.“ Aj z tohto citátu vyplýva úloha kresťana v tomto svete a jeho zodpovednosť, totiž mocou Krista, v Duchu Svätom posväcovať a premieňať tento svet láskou, až sa raz všetko v plnosti časom zjednotí, ako hovorí apoštol Pavol v liste Efezanom, a podobne aj Teilhard, keď *všetko konverguje v Kristovi*.

Teilhardov optimistický pohľad na svet a jeho presvedčenie, že kozmický a humánný svetový proces prináša pretrvávajúce hodnoty, aj keď tieto ešte vyžadujú premenu, sa odráža aj v učení Druhého vatikánskeho koncilu, kde sa v pastorálnej konštitúcii *Gaudium et spes* vzhľadom na eschatológiu, teda na večný život, v súlade s jeho vnímaním píše: „*Očakávanie novej zeme nielenže nemá oslabiť, ale má skôr podnecovať starosť o zveľadovanie tejto zeme, na ktorej rastie telo nového ľudského spoločenstva, čo už poskytuje náčrt nového veku. A tak, hoci treba starostlivo rozlišovať pozemský pokrok od vzrastu Kristovho kráľovstva, predsa má tento pokrok veľký význam pre Božie kráľovstvo, keďže môže pomôcť lepšiemu usporiadaniu ľudskej spoločnosti. Lebo všetky dobré výsledky prírody a našej snahy, dobrá ako ľudská dôstojnosť, bratské spoločenstvo a sloboda, sa musia v Pánovom Duchu a podľa jeho prikazu na zemi rozmnožovať; potom ich opäť nájdeme, očistené od každej poškrvny, ožiarené a premenené, keď Kristus odovzdá Otcovi večné a všeobecné kráľovstvo: kráľovstvo pravdy a života, kráľovstvo svätosti a milosti, kráľovstvo spravodlivosti, lásky a pokoja. Toto*

kráľovstvo je tajomným spôsobom prítomné už tu na zemi, bude však završené Pánovým príchodom“ (porov. GS, č. 39).

Na tejto premene sveta sa môžeme zúčastňovať aj my, a to pri slávení sv. omše, keď kňaz pri obetovaní hovorí: „*Dobrorečíme ti Bože, Pane svetov, že sme z tvojej štedrosti prijali tento chlieb. Obetujeme ho tebe ako plod zeme a práce ľudských rúk. Daj, aby sa stal chlebom života.*“ Vtedy sme pozvaní položiť na paténu aj naše životy, všetky naše starosti aj starosti našich blízkych, našu prácu s celým pracovným prostredím. Lebo vtedy, keď kňaz pri premenení zdvihne hostiu, vstúpi do všetkého Kristus, premení to na seba a posväťí všetko to, čo sme na paténu vložili.

Prosme, aby sme dokázali budovať tento svet a pretvárať ho láskou a tak už teraz v Kristovi budovali nové nebo a novú zem, ktoré sa v plnosti zjavia na konci vekov. Kiež sa tak stávame dôležitými Božími nástrojmi vo vesmírnej evolúcii, ku ktorej nás pozýva Kristus.

Advent a teológia oslobodenia

„Duch Pána... ma poslal hlásať radosť ubitým, obviazať zlomených srdcom, zajatcom ohlásiť slobodu a spútaným oslobodenie.“ (Iz 61, 1)

11

Ako som povedal minulý týždeň, advent je obdobím očakávania a príprav na druhý príchod Krista v sláve na konci vekov. Je to zároveň čas, kedy nás aj Cirkev viac ako inokedy pozýva premýšľať o živote po smrti, o večnom živote, kedy získame vytúženú slobodu od všetkého, čo nás v pozemskom živote limituje.

Sloboda je jednou z ústredných tém našej spásy. Celá teológia oslobodenia, ktorá vznikla na juhoamerickom kontinente, patrí k takzvanej kontextuálnej teológii. Tá kladie eschatologické otázky, v akom vzťahu je ľudská aktivita a konečná Božia spása, svetská a absolútna budúcnosť. Inými slovami, kontextuálna teológia vychádza z kontextu ekonomickej, spoločenskej a kultúrnej skutočnosti, v ktorej žije, a čo najpresnejšie ju analyzuje. V ďalšom kroku zvažuje výsledok tejto analýzy vo svetle viery a konfrontuje ho s klasickými prameňmi teológie – Písmom a učiteľským úradom Cirkvi. V oboch prípadoch je jej orientácia vyslovene praktická: v prvom kroku sa ukáže, čo je v konkrétnom kontexte potrebné robiť, zatiaľ čo v druhom sa stáva zjavným, k akej praxi sú zaviazaní kresťania. Takto chápaná teológia vychádza zo skutočnosti utláčania a z procesu oslobodenia. Narazí však na otázku, či a ako súvisí dejinné oslobodenie utláčaných ľudí s príchodom Božieho kráľovstva. A v tomto bode už rozvíja eschatológiu.

Ako už bolo spomenuté, konkrétnou podobou kontextuálnej teológie je juhoamerická teológia oslobodenia. Jej analýza latinskoamerického kontextu vychádza z teórie závislosti, podľa ktorej vyspelé kapitalistické krajiny zámerne udržiavajú Latinskú Ameriku v závislosti na spôsob satelitnej zóny, a to systémom nerovnej výmeny, napríklad výmeny surovín za technické možnosti. Spôsob rozvojovej pomoci, ako aj faktický vývoj vytvára a udržiava vzťah hospodárskej, kultúrnej a politickej závislosti. Pre väčšinu obyvateľov to znamená neopísateľnú fyzickú a psychickú biedu.

K analýze latinskoamerického kontextu však patrí aj skutočnosť, že zo snahy oslobodiť sa od útlaku a zneuctievania vzniklo spontánne ľudové hnutie robotníkov a roľníkov, ktoré nezadržateľne rástlo a konkretizovalo sa v politizovaných kresťanských spoločenstvách. Latinskoamerická biskupská konferencia v Medellíne v roku 1968 sa tiež postavila na stranu solidarít s oslobodením, keď sa identifikovala s túžbou ľudu po emancipácii, oslobodení a osobnostnom rozvoji. Ľudová cirkev chudobných sa aktívne podieľala na prvých oslobodzujúcich krokoch: na obvinení z neprávosti, na procese uvedomovania si reálneho rozpoloženia a na cieľných akciách proti štruktúram moci.

Za svoju hlavnú úlohu považuje teológia oslobodenia poukázanie na oslobodzujúce dimenzie kresťanskej viery a na to, že základné kresťanské pojmy ako hriech, vykúpenie, milosť, nasledovanie Ježiša či Božie kráľovstvo boli v minulosti neprávom obmedzované na privátnu sféru jednotlivca, ale v skutočnosti vždy zahŕňali aj štrukturálne aspekty a majú spoločenské a politické rozmery. Teológia oslobodenia preto chcela z kresťanského hľadiska ohodnotiť proces oslobodenia, odhaliť kresťanský obsah každej humánnej praxe a posilniť solidaritu všetkých v praxi oslobodenia. V tomto procese rozlišuje tri navzájom súvisiace roviny: hospodárske a politicko-spoločenské oslobodenie; oslobodenie človeka k novej solidarnej spoločnosti; a oslobodenie človeka od hriechu cez spoločenstvo s Bohom. Teológia oslobodenia zdôrazňuje, že vykúpenie v kresťanskom zmysle v sebe obsahuje všetky tri roviny, pričom nepopiera, že vo vykúpení jestvujú momenty, ktoré prináležia výlučne Bohu, napríklad oslobodenie od hriechu. Všetko obsahujúce oslobodenie, t. j. eschatologická spása Boha, však podľa nej nepríde bez procesu oslobodenia dejinno-politickej dimenzie, aj keď nie je výsledkom len čisto ľudských snažení.

K angažovanosti za politicko-spoločenské oslobodenie, na ktorú vyzýva eschatologická koncepcia teológie oslobodenia, podnietila veriacich aj Cirkev vo svojom učení na Druhom vatikánskom koncile, keď v pastorálnej konštitúcii *Gaudium et spes* vraví: „*Všetci kresťania si majú uvedomiť svoje vlastné osobitné poslanie v politickom spoločenstve a dávať žiarivý príklad svojim zmyslom pre zodpovednosť a svojou službou záujmom všeobecného dobra, aby*

tak dokazovali aj skutkami, ako dať do súladu autoritu so slobodou, osobnú iniciatívu so súdržnosťou a spolupatričnosťou celého spoločenského ústrojenstva” (porov. čl. 75).

Prosme o svetlo pre pochopenie nášho poslania vo svete, do ktorého nás Boh posielala. Prosme o odvahu, aby sme dokázali naplniť poslanie, ktoré nám zveruje Pán v tomto svete, pri šírení Božieho kráľovstva v ňom – kráľovstvo pravdy, spravodlivosti, lásky a pokoja.

Advent a poslanstvo politickej teológie

Keďže je čas adventu, teda očakávania druhého príchodu Ježiša Krista, posledných čias – eschatológie, naše úvahy zavíšime jedným z troch najznámejších teologických konceptov minulého storočia, ktorého predstaviteľom je nemecký katolícky kňaz a teológ Johan Baptist Metz. Svoje myšlienky rozvinul v rámci teologického smeru, ktorý sa zrodil koncom šesťdesiatych rokov 20. storočia a dostal názov *politická teológia*. Nie je to teológia o politike či dokonca politizujúca teológia, z ktorej by sa dali odvodiť priame návody na konkrétnu politiku. Je to teológia, ktorá kresťanské poslanstvo vykladá z hľadiska človeka ako dejinného a politického subjektu. Inými slovami, program politickej teológie spočíva v úlohe rozvíjať praktické následky kresťanského poslanstva. Politická teológia je teda politická v tom zmysle, že existenčno-existenciálnu a antropologicky orientovanú teológiu rozšírila o spoločenskú dimenziu. Kým stredobodom záujmu existenciálne orientovanej teológie bol pokus dať odpoveď na rozpor medzi novovekým rozumom a vierou, záujem politickej teológie spočíva v úsilí preklenúť priepasť medzi vierou a konaním, medzi vierou a praktickým životom.

Táto teológia pritom vychádza z biblického presvedčenia, že svet je dejinným svetom, ktorý sa rozvíja smerom k naplneniu Božích prisľúbení, pričom *dúfajúci* (ako Metz nazýva kresťanov) so za tento proces spoluzodpovední ako stavitelia či spolupracovníci. Výsledkom vývoja je potom eschatologické Božie mesto, večný život, v ktorom sa uskutočnia eschatologické prisľúbenia ako pokoj, spravodlivosť, sloboda. Politická teológia sa teda zameriava na konkrétne hľadanie ľudskejších foriem života, ktoré sú samé o sebe praxou a ovocím našej viery. To predpokladá aj snahu o zmenu vo svete a v ľudskej spoločnosti, pre ktorú je charakteristické, že v nej čoraz viac prevládajú komplexné inštitucionálne formy. Za týchto okolností nie je možné dosiahnuť zmenu k lepšiemu iba apelovaním na ľudské svedomie. Štrukturálne zlo totiž nebude odstránené len tým, že sa zmenia k lepšiemu jednotliví ľudia, ale na dobré a lepšie je potrebné meniť štruktúry.

Ako príklad štruktúry zla možno uviesť obchody otvorené v nedeľu. Otázka je, kto je za to zodpovedný, kto nesie zodpovednosť za hriech, ktorý je s tým spojený? Je to predavač, ktorý

má rodinu a nemôže si dovoliť neprísť do práce, aby nestratil zdroj príjmu? Alebo je to majiteľ obchodu, ktorý si nemôže dovoliť zatvoriť v nedeľu obchod vzhľadom na konkurenciu? Alebo sú to tí, čo idú v nedeľu nakupovať? Keby nešli, obchodníci by nemali dôvod mať otvorené obchody, a tak by ani predavači nemuseli ísť do práce. Nuž, kto je teda zodpovedný za tieto hriechy, ktoré sa stávajú štrukturálnym zlom?

Metz preto požaduje, aby sa teológia v dialógu s humanistickými vedami, technikou či politikou neobmedzovala iba na zdôrazňovanie morálnej zodpovednosti, ale aby odhaľovala aj štruktúry neslobody, diskriminácie a nepravdy vo svete a v Cirkvi, relativizovala postavenie mocenských štruktúr v spoločnosti a podporovala efektívnu spoločensko-politickú prax.

Otázkou je, ako sa Metz k takémuto pohľadu, ktorý sa tak intenzívne zasadzuje proti zlu vo svete, vlastne dostal. Určite na to mala vplyv skutočnosť, že ako šesťnásťročný musel narukovať do armády a spolu s rovesníkmi ho poslali na front. Jedného rána cestou z veliteľstva zablúdil a po návrate do tábora našiel všetkých svojich asi sto kamarátov mŕtvych po bombovom a tankovom útoku. Ako sám spomína: „*Nespomínam si na nič, iba na nemý výkrik. Všetkým tým, s ktorými ma ešte deň predtým spájali detské strachy a smiech, mohol som teraz hľadiť iba do vyhasnutých očí, do mŕtvych tvári.*“ Čo sa stane, keď s tým človek nejde k psychológovi, ale do Cirkvi, a keď si tieto spomienky nedá vyhovoriť ani Cirkvi, ani teológii, keď chce spolu s nimi veriť, spolu s nimi hovoriť o Bohu?

Z tohto zázemia pramení Metzova citlivosť na tému bolesti. Pripomínanie utrpenia, najmä toho cudzieho, ako základnej kategórie reči o Bohu sa tiahne jeho životom ako červená niť. O postoji k bolesti druhých v rámci teologického myslenia hovorí: „*Patrím ku generácii Nemcov, ktorí sa len pomaly, veľmi pomaly naučili chápať samých seba ako generáciu po Osvienčime. Osvienčim pre mňa znamenal hrôzu, ktorá prekračovala všetku dôverne známu teológiu, hrôzu, pred ktorou sa každá na situácii nezávislá reč o Bohu musela odhaliť ako prázdna a slepá. Jestvuje vôbec Boh, pýtal som sa, Boh, ktorého by bolo možné uctievať chrptom otočený k tejto katastrofe? A môže teológia, zasluhujúca toto meno, po tejto katastrofe jednoducho nerušene pokračovať vo svojej reči o Bohu a o ľuďoch?*“

Tieto úvahy patria k východiskovým bodom Metzovej politickej teológie, ktorá vyzýva k činnosti, k angažovanosti proti štrukturálnym formám zla vo svete, pričom každá takáto činnosť má čerpať zo spomienky na Ježišovo utrpenie, smrť a následné zmŕtvychvstanie. Spomienka na násilie a nespravodlivosť Ježišovej smrti je pre politiku takzvanou *nebezpečnou spomienkou*, pretože je s ňou spojené Ježišovo zmŕtvychvstanie a v ňom ohlásený večný život – *budúca revolúcia*, ktorá rozhodne o zmysle mŕtvych a ich nádejí a v

ktorej budú nositelia sociálnej a politickej moci konfrontovaní so svojimi postojmi a prinútení niesť zodpovednosť za svoje konanie.

Prosme Pána, aby sme aj my dokázali byť vnímaví na utrpenie a aby sme sa stali odvážnymi nástrojmi v Božích rukách v zápase medzi dobrom a zlom, pri budovaní Božieho kráľovstva ako štruktúr dobra, ako kráľovstva lásky, spravodlivosti a pokoja, ktoré je ešte teraz skryté, ale reálne prítomné a v plnosti sa zjaví na konci čias.

Radosť pápeža Františka

„Hlas volajúceho na púšti: Pripravte cestu Pánovi...” (Mt 3, 3)

Odpoveďou na túto výzvu je aj nový dokument pápeža Františka *Evangelii gaudium*, ktorý publikoval na začiatku adventu 2013. Rád by som mu dnes venoval pozornosť aj preto, že z hľadiska pápežských dokumentov ho vnímam ako prelomový.

Prvé reakcie svetových médií na seba nedali dlho čakať. Známy jezuitský kňaz a redaktor časopisu *America – The National Catholic Review* James Martin (autor aj na Slovensku známej knihy *Jezuitský návod takmer na všetko*) ešte v ten istý deň na pápežov dokument reagoval slovami: *„Nepamätám sa, že by som niekedy čítal pápežský dokument, ktorý by bol tak myšlienково provokatívny, prekvapujúci a osviežujúci. Pápež František sa každým svojím posolstvom snaží posúvať dopredu nielen seba, ale aj všetkých ľudí, ktorí mu načúvajú.“* Zároveň však pripomína, že radosť z evanjelia sa nestretne u všetkých katolíkov s takým pozitívnym prijatím. Mnohí ho začínajú nielen kritizovať, ale, čo je horšie, začínajú sa ho báť. Zmena je pre nich totiž dôvodom na obavy. *„Ako povedal jeden môj jezuitský priateľ, som proti zmene, aj keby mala byť lepšia. Ak však Cirkev má rásť, musí sa zmeniť. Nie v základoch viery, ale v spôsobe, akým žije a delí sa o túto vieru,“* tvrdí James Martin.

Taliansky teológ Massimo Faggioli pre agentúru Reuters dokument nazval *„Františkov manifest“*. Dlhoročný vatikánsky analytik John Thavis ho zasa pomenoval *„Veľká listina pre cirkevnú reformu“*. Pozrime sa teda aspoň v skratke na hlavné myšlienky dokumentu, v ktorom Svätý Otec František nešetrí kritickými vyjadreniami dovnútra Cirkvi aj za jej hranice.

Apoštolská exhortácia pápeža Františka sa začína slovami: *„Radosť z evanjelia naplňuje srdce a celý život tých, ktorí sa stretávajú s Ježišom. Tí, čo prijímajú jeho spásu, sú oslobodení od hriechu, od smútku, od vnútornej prázdnoty, od izolovanosti. S Ježišom Kristom sa vždy rodí a znovuzrodňuje radosť. V tejto exhortácii sa chcem obrátiť na veriacich*

kresťanov, aby som ich pozval na novú etapu evanjelizácie, vyznačujúcu sa touto radosťou, a ukázal cesty pre napredovanie Cirkvi v najbližších rokoch“ (1). Predstavuje výzvu všetkým pokrsteným, aby s novým zápalom a „v permanentnom misijnom stave“ (25) prinášali Ježišovu lásku druhým. Aj veriaci sú vystavení veľkému riziku súčasného sveta, ktorým je upadnutie do „individualistickej skleslosti“ (2). „Sú kresťania, ktorí, ako sa zdá, majú štýl Pôstu bez Veľkej noci“ (6). Ten, kto evanjelizuje, nesmie mať „tvár ako na pohrebe“ (10). Je nevyhnutné prejsť od „čisto udržiavajúcej pastorácie k pastorácii cieľavedome misijnej“ (15).

Po úvodných slovách pápež František prichádza s kritikou namierenou do vlastných radov, keď hovorí o konverzii pápežstva a cirkevných štruktúr: *„Keďže som povolaný sám žiť to, čo žiadam od druhých, musím tiež myslieť na konverziu pápežstva. Prislúcha mi, ako biskupovi Ríma, zostať otvoreným voči návrhom zameraným na vykonávanie mojej služby, aby sa stala vernejšou významu, ktorý jej Ježiš Kristus chcel dať a aktuálnym potrebám evanjelizácie. Pápež Ján Pavol II. žiadal, aby mu pomohli nájsť «takú formu vykonávania primátu, ktorá sa nezriekne podstaty svojho poslania a predsa sa otvorí novej situácii» (Ut unum sint, 95). Málo sme v tomto smere pokročili. Prílišná centralizácia nie natolko pomáha, ako skôr komplikuje život Cirkvi a jej misijnú dynamiku“ (32). Pápež František ďalej píše, že „nepovažuje za vhodné, aby pápež nahrádzal miestne biskupské zbory pri posudzovaní všetkých otázok, ktoré sa objavujú v rámci ich oblasti. V tomto zmysle upozorňujem na nutnosť pokračovať v zdravej decentralizácii“ (16). Nevyhnutná je „reforma štruktúr“, aby „sa všetky stali viac misijnými“ (27), počnúc farnosťami. Svätý Otec poznamenáva, že výzva na ich obnovu „ešte neprinesla dostatočné plody ešte väčšieho priblíženia sa k ľuďom“ (28).*

Rímsky biskup, ktorý už viackrát šokoval svojimi názormi, pripomenul, že *„Cirkev má byť chudobná a pre chudobných“*. Ako totiž hovorí, práve títo ľudia nás môžu mnohému naučiť. *„Ako je možné, že správou je, keď trhový index spadne o dva body, ale už nie, keď starý človek zomrie na ulici od zimy?“* pýta sa Svätý Otec. Zároveň však pripomína, že charita je viac než len rozdávanie letákov. Podľa pápeža je dôležité zbaviť sa príčin chudoby, ktorými sú nedostatočný prístup k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a, samozrejme, malé možnosti na trhu práce. Aj preto sa pápež František opätovne pustil do tvrdej kritiky kapitalizmu v niektorých jeho podobách. Práve ideológie, ktoré sa spoliehajú len na špekulácie na finančných trhoch, sú totiž podľa neho zodpovedné za súčasnú finančnú krízu a slepý obdiv k peniazom. *„Vyrobili sme si nové idoly. Starodávne uctievanie zlatého teľaťa sa vrátilo v nemilosrdnej podobe uctievania peňazí a diktáte neosobnej ekonomiky, ktorej chýba skutočný ľudský význam.“*

Svätý Otec ďalej vzhľadom na evanjelizáciu zdôrazňuje nevyhnutnosť preniknúť k podstate a vyhnúť sa „kázaniu, ktoré spočíva v obsedantnom a nejasnom zotrúvaní na mnohých doktrínálnych článkoch a ich násilnom presadzovaní“. Kriticky poznamenáva, že sa „často stáva, že sa viac hovorí o zákone ako o milosti, viac o Cirkvi ako o Ježišovi Kristovi, viac o pápežovi ako o Božom slove. ... Netreba okliešťovať celistvosť poslania evanjelia“ (39). „Zvyklosti, ktoré nemajú priamy vzťah k jadrú evanjelia“, môžu byť síce krásne, no ak už neslúžia ohlasovaniu evanjelia, „nemajme strach ich revidovať“ (43). Misijný štýl podľa Svätého Otca spočíva v otvorenosti a prijatí: „Cirkev je povolaná byť vždy otvoreným domom Otcovým. Jedným z konkrétnych znakov tejto otvorenosti je to, aby všade mali kostoly dvere otvorené. ... Všetci môžu mať nejakým spôsobom účasť na cirkevnom živote, všetci môžu byť súčasťou spoločenstva. A ani dvere sviatostí by sa nemali zatvárať z hociakej príčiny. ... Eucharistia, hoci predstavuje plnosť sviatostného života, nie je odmenou pre dokonalých, ale štedrým liekom a výživou pre slabých. Tieto postoje majú aj pastoračné dôsledky, ktoré sme povolani posúdiť s rozvážnosťou a odvahou. Často sa správame ako kontrolóri milosti a nie ako jej uľahčovatelia. No Cirkev nie je nejaká colnica, je to otcovský dom, v ktorom je miesto pre každého s jeho neľahkým životom“ (47).

Už čoskoro v našej farnosti začneme deväťmesačnú pôstnu duchovnú obnovu. Pozvaní sú všetci – slobodní, mladí i starší, manželské páry, ale osobitne by som rád pozval aj tých, ktorým z rozličných dôvodov manželstvo nevyšlo, teda rozvedených, a tých, čo sa znova zosobášili a nemôžu pristupovať k sviatosti Eucharistie. Myslím, že títo ľudia sa niekedy cítia odstrčení na okraj Cirkvi, no práve spoločenstvo im môže sprostredkovať plnohodnotnú prítomnosť Krista, lebo on sám povedal, že kde sú dvaja alebo traja zjednotení v modlitbe, tam je on medzi nimi.

V tomto zmysle končí prvú kapitolu svojho dokumentu aj pápež František: „Opakujem tu pre celú Cirkev to, čo som neraz vravel kňazom a laikom v Buenos Aires: dávam prednosť Cirkvi poudieranej, ubolenej a ušpinenej z vychádzania na cesty pred takou Cirkvou, ktorá je chorá uzavretosťou a lipnutím na vlastnom bezpečí. Nechcem Cirkev, ktorá si zakladá na tom, aby bola centrom, a pritom skončí zamotaná do siete manier a procedúr. Ak nás má niečo oprávnené znepokojovať a doliehať na naše svedomie, tak je to skutočnosť, že tak veľa našich bratov a sestier žije bez sily, svetla a útechy prameniacej z priateľstva s Ježišom Kristom.“

Čierna a biela mágia

„Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“ (Lk 7, 19)

To je otázka, pred ktorú nás dnes stavia Ján Krstiteľ. Kto je vlastne Ježiš, ktorého očakávame? Naozaj ho poznáme? Naozaj ho nasledujeme? Čo nás od neho odvádza? Čo nás ohrozuje? Ježiš Jánovi odpovedá takto: „*Chod'te a oznámte Jánovi, čo počujete a čo vidíte: Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú.*“ Ježiš je vládcom nad životom a aj nás chce obdarit' životom, uzdraviť nás. Problém však je, že do tohto posolstva sa často primiešava diabol, ktorý nám tiež zdanlivo ponúka uzdravenie, zázraky, niečo, po čom v hĺbke srdca túžime. Ale ten, kto sa rád preoblieka za anjela svetla, nás nechce naozaj uzdraviť, naopak, závidí nám život, ktorý môžeme mať s Kristom, a preto nás chce od neho odlákať a v našej duši v konečnom dôsledku pôsobiť deštruktívne.

Dnes chcem teda hovoriť o spôsoboch, akými diabol v dnešnej dobe mnohých láka, aby zišli zo správnej cesty. Komunikáciu so zlým duchom všeobecne nazývame mágiou. Dnes sa rozlišuje mágia čierna a biela. Čierna predstavuje otvorené vyznávanie satanizmu – verím, že tá sa netýka nikoho z nás. Problematickou sa však stáva biela mágia, pretože tu sa diabol prezlieka za anjela svetla a ponúka svoju deštruktívnu komunikáciu pod rúškom dobra. Konkrétne ide napríklad o vyznávačov astrológie, horoskopov, čítania z tarotových kariet, čítania z kryštálovej gule, z ruky či využívania iných magických či špiritistických metód, ktorými človek hľadá predpoveď svojej budúcnosti alebo uzdravenie tela. Nieкто by mohol namietat', že veštenie, čarodejníctvo, astrológia a mágia patria do temného stredoveku. Opak je však pravdou. Dnes je doslova nový boom takýchto praktík, pod rúškom ktorých pôsobí diabol. Americký psychiater George Serban sa pýta: Prečo je to tak, prečo nastal takýto boom v dnešnej modernej, technologicky vyspelej spoločnosti? Urbanizácia, pracovný rytmus, rozpad rodiny, strata viery v Boha, nárast úzkosti a strachu, to všetko spôsobuje, že ľudia hľadajú oporu, záchranu. A chcú ju dostať hneď, „na počkanie“, čo využíva diabol.

Pozrime sa však do Svätého písma, aký postoj má k týmto praktikám Boh. Ten už od začiatku v Biblii upozorňuje: „*Ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva. Nebudeš mať iných bohov okrem mňa! Neurobiš si modlu, ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, dolu na zemi alebo vo vode pod zemou! Nebudeš sa im klaňať, ani ich uctievať, lebo ja, Pán, tvoj Boh, som žiarlivý Boh, ktorý tresce neprávosti otcov na deťoch do tretieho a štvrtého pokolenia u tých, čo ma nenávidia, milosrdenstvo však preukazujem až do tisícého pokolenia tým, čo ma milujú a zachovávajú moje príkazy*“ (Dt 5, 6 – 10).

V knihe Deuteronomium sa píše: „*Keď prídeš do krajiny, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh, varuj sa napodobňovať ohavnosti tamojších národov! Nech niet medzi vami nikoho, kto by kázal svojmu synovi alebo dcére prejsť ohňom, aby sa očistili, alebo kto by sa vypytoval hádačov,*

dával pozor na sny a na znamenia; nech niet čarodejníkov, zaklínačov, nikoho, kto by sa radil duchov alebo veštcov, alebo by sa pýtal mŕtvych na pravdu. Všetky tieto veci sa ošklivia Pánovi a pre tieto nešľachetnosti ich vyhubí. Bud' dokonalý a bezúhonný pred Pánom, svojim Bohom! Tie národy, ktorých krajinu zaujmeš, počúvajú čarodejníkov a hádačov, ale tebe to Pán, tvoj Boh, nedovolil“ (Dt 18, 9 – 14).

V Prvom Jánovom liste sa uvádza: „*Milovaní, neverte každému duchu, ale skúmajte duchov, či sú z Boha, lebo do sveta vyšlo mnoho falošných prorokov“ (1 Jn, 4, 1). A v Liste Timotejovi: „Duch výslovne hovorí, že v posledných časoch niektorí odpadnú od viery a budú sa pridŕžovať zvodných duchov a učenia démonov“ (1 Tim 4, 1).*

Katechizmus Katolíckej cirkvi uvádza: „*Treba odmietnuť všetky formy veštenia: uchyl'ovanie sa k satanovi alebo k zlým duchom, vyvolávanie mŕtvych alebo iné praktiky, o ktorých sa mylne predpokladá, že odhaľujú budúcnosť. Používanie horoskopov, astrológia, čítanie z ruky, výklad predpovedí alebo osudov, jasnovidectvo a uchyl'ovanie sa k médiám prejavujú mať vládu nad časom, nad dejinami a nakoniec nad ľuďmi a zároveň túžbu nakloniť si skryté mocnosti. Sú v protiklade s úctou a rešpektom spojenými s láskyplnou bázňou, ktoré sme povinní mať jedine voči Bohu“ (KKC, 2116).*

Vo všetkých okultných praktikách, ktoré sú aj zdanlivo zamerané na čosi dobré, ide o nadviazanie komunikácie, teda vzťahu s mocou, ktorá nás presahuje. Spočiatku nám môže sľúbiť niečo dobré, no nakoniec v nás bude pôsobiť deštruktívne. Aj čarodejníctvo mnohí z nás poznajú len z rozprávania alebo z filmov, napríklad zapichávanie špendlíkov do bábik či požívanie začarovaných jedál a nápojov, ktorými sa prostredníctvom síl zla ubližuje, privoláva sa choroba alebo smrť. Žiaľ, čarodejníctvo existuje aj reálne v našom živote. Osobitný záujem je dnes o africké čarodejníctvo – vúdú, kde sa niekedy používajú aj kresťanské devocionálie ako obrázky svätých, kríže, sviečky a pod. Nedajme sa však oklamať. Ak viete o predmete, na ktorom boli vykonané čary, exorcisti vyzývajú, aby ste ho zničili.

Pokiaľ ide o horoskopy, tie zostávajú jedným z druhov veštenia, hoci s väčším či menším záujmom ich dnes sledujú milióny ľudí. Dokonca aj keď hovoríte, že im neveríte a čítate ich len pre zábavu, aj takéto čítanie sa môže stať bránou pre vstup zlého ducha do vášho života.

Čo robiť? Ak niekto nadviazal podobnú komunikáciu, je potrebné, aby sa jej úplne zriekol, vyspovedal sa a požiadal kňaza o modlitbu rozviazania tohto puta. Je potrebné odovzdať svoj život Ježišovi, lebo len on je Pánom života, ktorý nás vedie do náručia nebeského Otca. Prijatie Eucharistie je tým najlepším liekom, ktorý nás ochráni pred vplyvmi každého zla. Na nebezpečenstvo takýchto praktík treba upozorniť aj iných.

Bdejte a majte horiace sviece v rukách

Starí ľudia, ktorí mali kedysi vinice a dorábali víno, vedia, aké nebezpečenstvo hrozí pri jeho kvasení. Uvoľňuje sa kysličník uhličitý, ktorý môže človeka zadusiť. Jeho nebezpečenstvo je o to väčšie, že nemá chuť, vôňu ani zápach. Človek ho vdychuje bez toho, aby o tom vedel. V minulosti to viedlo k mnohým tragédiám, ale ľudia prišli na to, ako sa chrániť. Keďže vedeli, že na vlastné zmysly sa spoľahnúť nemôžu, začali si do pivnice nosiť horiacu sviecu. Len čo začala svieca hasnúť, bolo jasné, že nemá kyslík a treba utekať – utekať, aby som nezaspal naveky. Utekať, aj keď zmyslami nič necítim.

Tento obraz nám môže pomôcť preniesť sa do každodenného života. Ak chodíme po svete s otvorenými očami, sme svedkami toho, že v ňom hynie veľa ľudí. Fyzicky, ale ešte viac duchovne. Nie je zriedkavosťou, že stretneme človeka, ktorý nad všetkým mávne rukou a povie, že ho už nič nebaví, prípadne že najdôležitejšie sú aj tak peniaze. Alebo čo tam po duchovnom živote, kariéra je dôležitejšia. Taký človek je už akoby otrávený. Je to živá, chodiaca mŕtvola. Zasiahol ho „plyn“ súčasnej kultúry, ktorý do neho preniká pomaly, postupne, nebadane a je len otázkou času, kedy začne zažívať nudu, stav osobnej vnútornej deštrukcie a depresie.

Ako sa ubrániť tomuto nebezpečenstvu, ktoré hrozí nám všetkým? Pán Ježiš v dnešnom evanjeliu hovorí: „*Bdejte*.“ Dávajte si pozor. A na iných miestach nás vyzýva: „*Bedrá majte opásané a horiace sviece v rukách*“ (Lk 12, 35). Tu je riešenie! Žijeme v kultúre, ktorá je často rafinovaná. Pomaly nás infikuje vecami, ktoré sú nebezpečné, ale pritom veľmi vábivé a na prvý pohľad zdanlivo neškodné. Zmysly aj rozum nám hovoria: všetko je v poriadku. No v skutočnosti pomaly, ale isto hynieme, dusíme sa a zaspávame. Pán Ježiš nám pripomína: „*Dávajte pozor, aby vás pán domu nenašiel spať, keď príde nečakane*“ (Mk 13, 36). „*Bdejte. Dávajte si pozor, a majte horiace sviece v rukách*.“

Čo je teda tá horiaca svieca, ktorá nám môže pomôcť rozoznať dobro od zla? Odpoveď je jednoznačná: Kristus, Svetlo sveta. On nám chce pomôcť, ale aj my sa musíme chcieť otvoriť jeho pravde, aby sme sa stávali bdelymi. Inými slovami, aby sme neustále očisťovali svoj zrak a svoje srdce, aby sme sa nedali omámiť smrtiacim plynom súčasnej konzumnej kultúry. Ako na to?

Jednou z ciest môže byť tá, o ktorej hovorí psychológ Carl Gustav Jung, keď tvrdí, že v našom živote môžeme rozpoznať rozličné archetypy, napríklad archetyp starca, ktorý predstavuje pozvanie k múdrosti, či archetyp chlapca, ktorý je v našom živote pozvaním